

Ирландия и трудността на историка

Как да разберем историята на подобна значима и в същото време географски и демографски малка държава? Човекът, заловил се да пише история на Ирландия, мигновено се сблъсква с един проблем: какво означава Ирландия? Като географско понятие терминът не поднася никакви трудности. Остров Ирландия е ясно очертана земна маса, разположена в източната част на Атлантическия океан. Но от XII в. до наши дни Ирландия е предмет на политически, религиозни и военни спорове. Битката за властта над острова не е спирала. Понякога са се разгаряли вътрешни междуособици от близостта ѝ до Англия и проблематичните отношения с Англия или с някоя друга, владяна от Англия, британска провинция.

Можем да обсъждаме тесните връзки на Ирландия с Англия, значението на поземлените владения, влиянието на устойчивата емиграция и прочее, но не можем да посочим общ знаменател, който обединява историята на остров Ирландия. Не съществува исторически континуум, който да можем да проследим през последните няколкостотин години. В този смисъл Ирландия е аномалия и нейната история се пише трудно, защото липсва историческа опора, която при другите западноевропейски държави се изгражда чрез създаването на демократична и единна държава нация. Ирландия е била превзета от норманите, владяна от английската корона, включвана в съюза на една Голяма Британия и накрая разпарчетосана така, че едната ѝ част схваща себе си като ирландска и суверенна, а другата – като британска и лоялна. В хода на историята страната е била изнудвана, приемана, асимилирана; преживяла е бунтове; получавала е шанса да избира, минала е през въргалото на кръвопролитията, предизвикани от опитите да се принудят различните групировки и в самата Ирландия, и извън нея да приемат единно становище по нейното бъдеще.

За историята от края на XX в. Ирландия, неоспорвано географско единство на тридесет и два окръга общо за Севера и Юга не е успяла да стане обединена държава нация и поради това ирландската история е история на бърза еволюция и настояща реалност на Ирландската република, съществуваща успоредно с еволюцията и реалността на Северна Ирландия, част от

Обединеното кралство.

Джозеф О'Конър обобщава най-добре несигурността, съпровождаща опитите да се намери подходящ подход към ирландската история. Ето какво пише той:

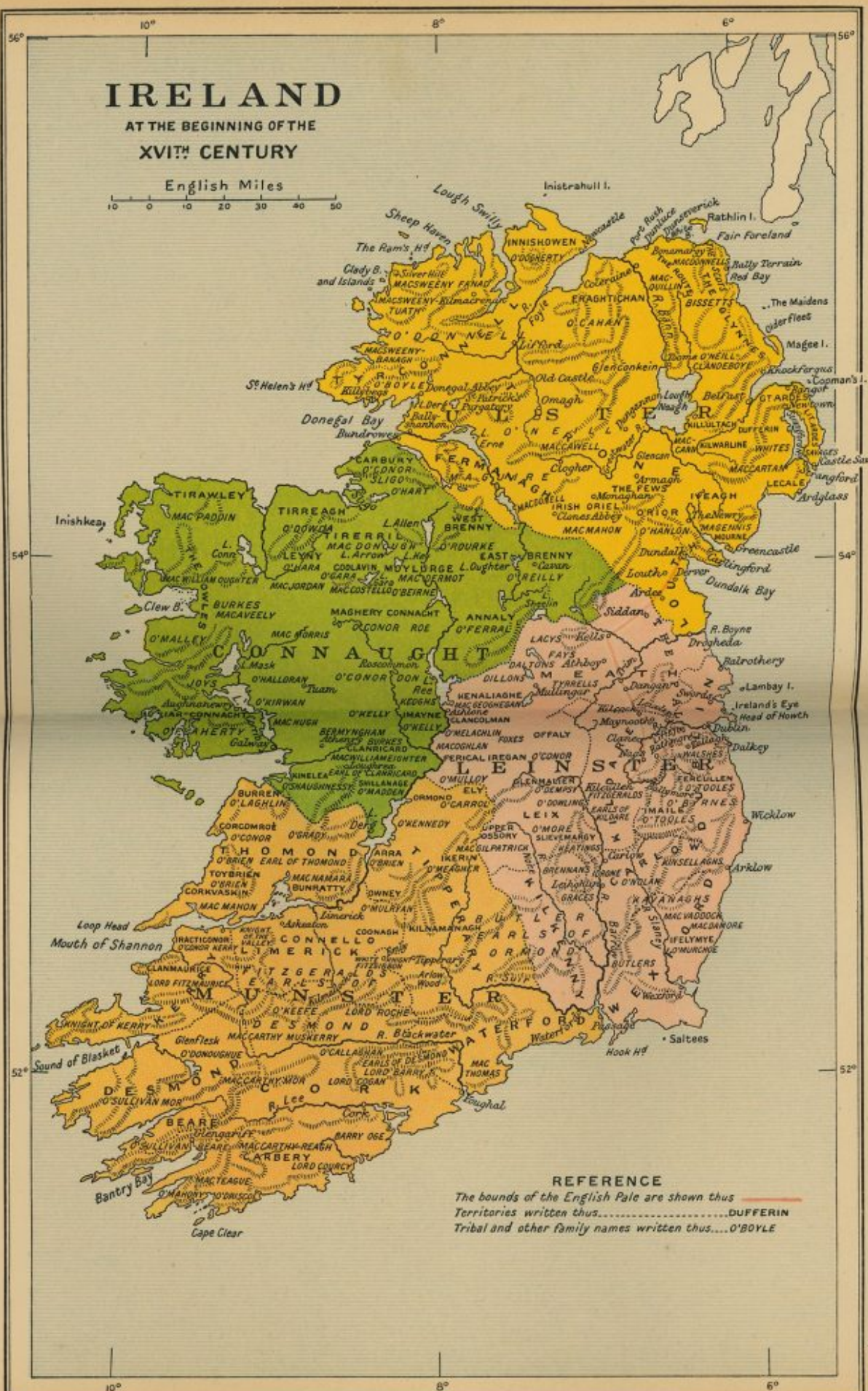
“Ирландия е идея с много истории. Дори изразът “ирландска история” тежи от деконструктивистки възможности. Какво точно искаме да кажем с думите “Ирландия” и “ирландци”? Дали ретроспективния линеен разказ, който ни води право към националната независимост или по-точния, но необуздаем хаос на ревизионизма, който ни подсказва, че още не сме съвсем сигурни какво сме? Ирландска история. Какво включва и – още по-важно – какво изключва този израз? Исторически, географски, социално – “Що е Ирландия?” (Дж. О'Конър, Тайният свят на ирландския мъж, Лондон, 1995, с. 144. – Б.а.)

Единственото, което със сигурност можем да кажем за Ирландия е, че тя е остров от около 32,595 кв. мили. Понастоящем е съставена от четири провинции: Мънстър, Линстър, Конахт и Ълстър. Те са разделени на тридесет и два окръга. Шест окръга, повечето от които, макар и не всички, се намират в историческата провинция Ълстър, саставят Северна Ирландия, която е част от Великобритания и се управлява от парламента в Уестминстър в Лондон. Другите двадесет и шест образуват Ирландската република, която се управлява от Дойл Ерън (Dáil Éireann), долната камара на ирландския парламент в Дъблин. Населението на остров Ирландия брои малко над 5 милиона, милион и половина от които живеят в Северна Ирландия. Като се изключват географските граници, останалите неоспорими факти са резултат от живяната история на Ирландия.

IRELAND

AT THE BEGINNING OF THE
XVIITH CENTURY

English Miles
10 0 10 20 30 40 50

REFERENCE
 The bounds of the English Pale are shown thus ————
 Territories written thus.....DUFFERIN
 Tribal and other family names written thus.....O'BOYLE

За Ирландия както на Север, така и на Юг, и за ирландците, пръснати по света, историята има жизненоважно значение. За политически активните историята на предходните поколения изобилства с мъченици, победи и усещането за победи (или поражения), които те могат да траспонират върху настоящото си положение. На милионите по света, които твърдят, че са ирландци по произход, историята на глада, бедността, борбата и емиграцията осигурява усещане за принадлежност, идеализирано схващане на понятието “дом” и увереността, че са успели да оцелеят и сега добруват в нова земя, без да забравят откъде са дошли. Историята е дух, който може да бъде викан и използван като оправдание за много различни схващания за Ирландия и за това що е да си ирландец. Единна ирландка история няма.

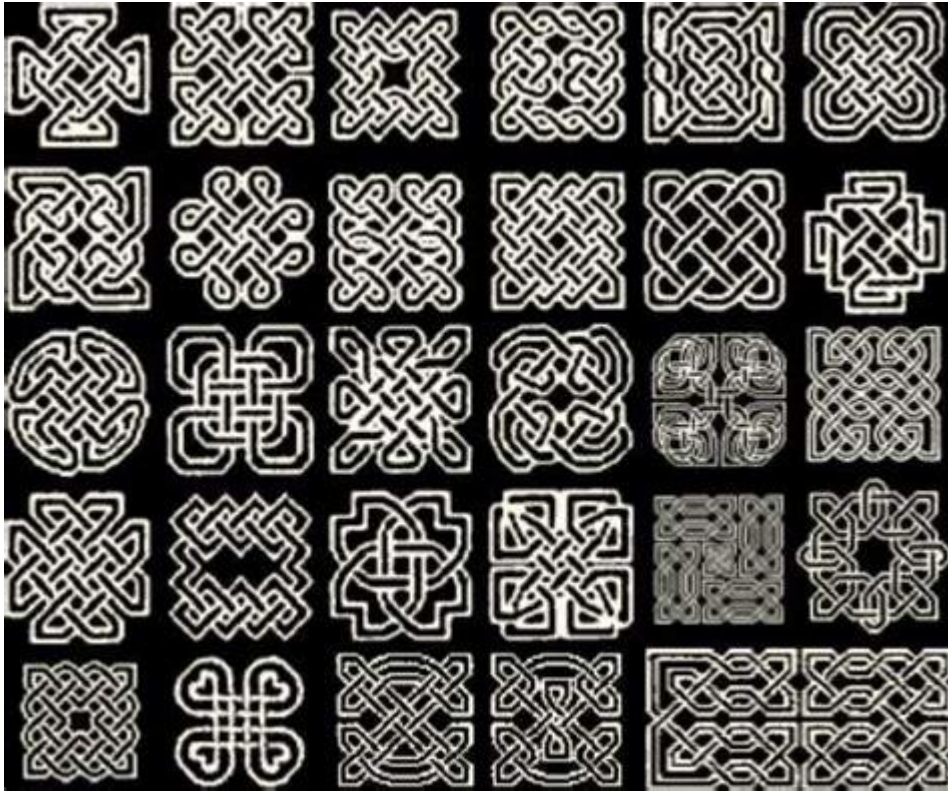
През юни 1996 г. политическите партии на Северна Ирландия влязоха в Стормонта, за да започнат многостранни преговори с общата надежда, че така ще стигнат до мирно решаване на проблема на провинцията. Всеки съществен политически процес поражда големи надежди; но на тези преговори очакванията бяха тежко обременени от историческото наследство. Сутринта преди да започнат преговорите, журналистът Дейвид Шарок писа:

“Историята толкова тежи на раменете на Ирландия, че понякога ни е странно защо островът още не е потънал в Атлантика. Днешният ден обаче истински заслужава епитета “исторически”, защото в два часа следобед британското и ирландското правителство ще започнат най-обемните преговори по бъдещето на Северна Ирландия, които са се водили някога.” (в. “Гардинън”, 10 юни 1996)

“Историческият” момент беше използван от министър-председателите на Великобритания и Ирландия с цел да се дистанцират от историята. Джон Мейджър заяви, че “историята на Северна Ирландия прекалено дълго тровеше настоящето и застрашаваше бъдещето”, а Джон Брутън допълни че “преодоляването на историческото ни наследство е предизвикателство” (в. “Гардийн”, 11 юни 1996).

Когато човек пише история на Ирландия, обемаща периода от края на XII в. до наши дни, му се струва невероятно, че ръководителите на Великобритания и Ирландия бяха готови да загърбят ирландската история с такава лекота. През последните тридесет години положението в ирландския Север е трагично, но ако не сме готови да приемем и разберем историята на Ирландия както Северна, така и Южна, както лоялистка, така и националистка, няма да можем да разберем обстоятелствата, при които се разгръща днешният конфликт. Не искам да кажа, че дългият разказ за историята на Ирландия, започнал с норманското нашествие, трябва да приключи с британското изтегляне и с обединението на острова на определена бъдеща дата. Историята на остров Ирландия, настояща и бъдеща е далеч по-сложна и трябва да се вземе предвид цялостното минало на страната – и това важи за всеки мирен процес в съвременната му форма.

Ето какво казва Дж. К. Бекет във въведението си към своята “Кратка история на Ирландия” от 1951 г.: “Проследих историческите обстоятелства на двете държави в съвременна Ирландия. Нямам теория, която да обяснявам, или политика, която да защитавам. Опитвам се единствено да разплета обърканото кълбо от събития и да обясня настоящото положение, като покажа как е възникнало.” Макар че откак Бекет написа своята книга, събитията в Ирландия се развиха много бурно, изложената цел си остава ценно ръководство.

Источник:

Майк Кронин – “История на Ирландия”